

THE SUNDAY MORNING BUSINESS HALACHA PROGRAM

הלכות ערבות/GUARANTORS

Week 4

שו"ע קל"א א'-ח'

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

סימן קלא סעיף א' או אפילו קנו מידו. הטעם, דקנין בלא ד"ד חשוב, בערבות שהוא אסמכתא לא קניא כי אם מטעם דלאג הימנעות ונתן על ידו מעות גמר ושיעבד נפשיה, וכמו שכתבתי גריד סימן קכ"ט [סק"ד], והרי זה חזר בו ואינו מנקש הימנעותיה. משא"כ בערב דלאחר מתן מעות דבעי קנין, מיד שקנו מידו נגמר הענין, ומשום הכי מהני ביה הקנין ואפילו בלי בית דין חשוב בלידיו הימנעותיה שקיבלו לערב כמ"ש גריד סימן קכ"ט [שם], ועיין פרישה [סעיף א'] שם כתבתי להרשב"א [בתשובה]

סימן קלא

מי שחזר בו אחר שנתרצה להיות ערב

ובי"ד סעיפים

סימן קלא סעיף א' מי שנתפייס להיות ערב קודם שיתן המלוה המעות ללוה יכול לחזור בו **א'אפילו**

קנו מידו ואם לא חשש המלוה ונתן המעות ללוה אין לו על הערב כלום אבל ערב דלאחר מתן מעות כיון שקנו מידו אינו יכול לחזור בו. ⁽¹⁾ ואין חילוק בזה בין ערב לקבלן.

ב' ⁽²⁾ האומר לחבירו ערבת לי והוא אומר לא ערבתי או שאמר הערב ללוה ⁽³⁾ אתה הרשינני לערוב אותך וליתן

צינונים ומקורות סימן קלא א' טור סעיף א' נכס משום הרי"ף, בבעה"ת שער ליה ד"א סכ"ה. (ג) מרדכי ב"ב סוף פרק גט פשוט סי' תרנ"ב ד"מ א'. (ד) טור סעיף ב' נכס הרמב"ם בפירו' מלה"ה.

ערך לחם

סימן קלא סעיף א' להיות ערב כו'. והיה קבלן, מרדכי פ' גט פשוט (ב"ב סי' תרנ"ב). (בסופר). לחזור בו. ודוקא חזר בו, אבל על הסתם כיון שקנו מידו איננו אסמכתא נתינת המעות אחר כסא ימים לא חיישינן שמא חזר בו, אבל אם לא קנו מידו צריך המלוה לחזור ולהמליך

באר הגולה

סימן קלא סעיף א' א. טור [סעיף א'] נכס משום להרי"ף [והחובות בצינונים אות א']. ותשובה זו כתבה בעל התרומות בשער ל"ה [ח"א סכ"ה] נכס ה"ר אברהם בר יצחק, וכ"כ הרשב"א [בתשובה ח"ב סי' קנ"ח], וכ"כ המרדכי בפרק גט פשוט (ב"ב סי' תרנ"ב). **סעיף ב' ג.** לשון הרמב"ם פכ"ו מהל' מלוה ולוה דין ח'. וכתב הרב המגיד, מה שכתב שדין הערב עם הלוה כדן מלוה על פה שיכול לומר פרעמך, כך כתב רצו ז"ל וכן כתבו המפרשים ז"ל, אלא שאם כתב לו המלוה המקבלי ונתן לו זכותו הרי הוא עומד במקומו, ודין הערב כדן המלוה, ואם המלוה נשטר אינו יכול לומר פרעמך, כך נראה מדברי הרשב"א [ב"ב ד"ב ע"ב] ופשוט הוא, לא יגרע כח

הערב מאלו נכרי דעלמא שהרשעה המלוה, ע"כ. ונמצאנו דיינים אלו נסמין שלפני זה נסעיף א' וז'.

באר היטב

סימן קלא סעיף א' א. קנו. כתב הסמ"ע [סק"א] הטעם, דקנין בלא ד"ד חשוב, בערבות שהוא אסמכתא לא קניא כי אם מטעם דלאג הימנעות שנתן על ידו מעות גמר ושיעבד נפשיה, והרי זה חזר בו ואינו מנקש הימנעותיה. מה שאין כן בערב דלאחר מתן מעות, מיד שקנו מידו נגמר הענין, ומש"ה מהני ביה קנין ואפילו בלי ד"ד חשוב בלידיו הימנעותיה שקיבלו לערב. ומכל מקום לכו"ל עלמא נמקש שהערב יכול לחזור בו גם המלוה יכול לחזור בו, אפילו קנו מידו להלוות לה, משום דלדעתא דהכי לא הקנה להלוואה כי אם בערב. ועיין לעיל סימן ל"ט סעיף י"ט. ב. כלום. [מאחר דיש ביד הערב למחות במלוה שלא ילוו על אמונתו אם טוען הערב אלו טענה לפטור עצמו, ואם כן לכאורה דאבותה הוי מצי לטעון יש לי בידך במיגו שהיה אומר שהוא אחר זמן ופרעתי, אפילו הכי לא טענין להו יש לי המלוה והערב נמקש אחד, ושלם הערב כתב למלוה שליטת על אמונתו, יכול לטעון קודם שהלוינו לו כתבתי לך שאני רואה להיות ערב, ודעתי שהגיע כמצי. הרשב"ם תוס' ס' ל"ה. מה"ג [הגה"ט אות ב']:]

כו'. וכתב עוד, דג"ל עוד טעם אחר לחייב היורשים, כי אני אומר אפילו היכא דהוה מצי אבותה לטעון יש לי בידך, ונימא ג"כ דכל מילתא דלא שכיחא לגמרי נמי טענין ליחמי, אפ"ה לא טענין להו מספק יש לו בידך, ונפקא מינה כגון מלוה על פה חוץ זמנו ולא נודע שהוא חוץ זמנו רק מפי היורשים. ואם כן לכאורה דאבותה הוי מצי לטעון יש לי בידך במיגו שהיה אומר שהוא אחר זמן ופרעתי, אפילו הכי לא טענין להו יש לי בידך, וטעמא דמילתא, דאע"ג דטענין ליחמי מדי דספקא נגד חוב דרמי, היינו דוקא כל טענות שמחתמן נעשה גוף החוב ספק, כגון פרעתי או החזרתי ונאנסו ולקוח וכה"ג, דע"ז נתבטל גוף החוב כאילו לא היה כלל, לפי שטענות אלו הם על גוף התביעה, ולכן נעשה גוף התביעה ספק, ואין מוציאין מהיתומים מספק. משא"כ שנטעון יש לו בידך מספק, שאין זה טענה בגוף החוב רק מצד אחר, בהא אמרינן אין ספק מוציא מדי חוב ודאי ומחויבין לשלם, ואמינא לה מדברי רש"י בב"ק שם כו'. והאריך עוד בזה ומסיק וכתב, אכן בשביל שאנו מדמין לא נעשה מעשה על פי סברא זו, ובפרט להוציא מהיתומים, אבל עכ"פ מחמת טעמים האחרים ג"ל ברור דאין על שמעון רק קבלת חרם שאין חייב לראובן משום משא ומתן ושאר דברים שהיו ביניהם, ויגבה השר כל החוב מעובדו של ראובן, אע"ג דשמעון יש לו דין ליה בחצי החוב, מ"מ מאחר שמחויבים להורשים לשלם א"כ לשמעון א"כ אפוכי מטרתא למה לי. וליכא דמימר דנפקא מינה לענין זמן בית דין שיעטורן שבעה שאלה היה אלא ערב סתם, להיורשים, דזה אינו, דאין כאן מקום לזמן ב"ד שניתן להשתדלות מעות, וכזה מי ישתדל כי אין לו לגבות רק מה שנשאר בעובדו שיעדין עומד בתפיסת הבית, וגובה ממה שיש בעין, לכך כך הוא הדין שהריינים יאמרו להשר שיגבה מעובדו ראובן, עכ"ל. ע"ש דמסיים דשוב ראה בתשובת פרע מטה אחר ח"א סי' קי"א עובדא כוז ופסק ג"כ הכי, ע"ש:

סימן קלא סעיף א' א. כיון שקנו מידו אינו יכול לחזור בו. כתב בספר שער משפט [סק"א], ויש להסתפק לפי מה דק"ל בסימן קצ"ה סעיף ו' דבכל קנין סודר דמתנת מטלטלין יכול לחזור בו כל זמן שעסקים באותו ענין, אי הכא נמי דינא הכי, או דמי למעמד שלשתן בריש סימן קכ"ו כו', ע"ש: סעיף ב' ב. והוא אומר לא ערבתי. כתב בספר שער משפט [סק"ב], ונראה דה"ה אם אומר לחבירו ערבת לי בתורת קבלנות ואין אני רוצה לטרוח לגבות מן הלוה, והלה אומר לא הייתי אלא ערב סתם ויש נכסים ללוה ותגבה מן הלוה עצמו, דבכה"ג נמי צריך הלה לישיב שאלה היה אלא ערב סתם, ולא אמרינן דלא הוי כפירת ממון כיון שיכול לגבות מן הלוה עצמו, דחסרון טירחא נמי הוי כממון גמור, וראיה מב"ק דף ק"ח ע"ב כו', ע"ש:

סימן קלא סעיף ג' א' שהלילה מבוזבז בו, ואם אינו מבוזבז, עיין בסעיף ד' הנ"ל: סעיף ד' ב' ערב שבא אצל המלכות. עיין במשנה ר"ש כהן ספר ב' סי' ק"א וסי' קנ"ו ובמשנה מהרש"ם [חורין] סי' נ"ו וסי' ר"ח (קש"ט): א' יפטר מהערבות בו, ואם התנה

בשעת הערבות כן, הדין פס הערב,
עין במשנות ר"א ו' חיים [ח"א] ס'
ס' [קס"ב]: די שאין הערב נפטר
בבד. והא למקבלין קנין חדש
מהערבות כשמרמינין ומן הנשואין כו',
עכ"ל סמ"ע שם [ספ"ה]. ועין עוד
שם. ודבריו ז"ע. וגם קשה למה
מקבלין קנין חדש מבטל דבר עצמו,
אלא נראה לנא דמי ערבות דממון
לערבות לשדוכין לומן, ודו"ק. די
וצריך להתיישב בדין זה כי יש
חזקין. לא מלאמי שום חולק בזה,
עכ"ל סמ"ע [ספ"ז]. ובבדק הבית [ספ"ז]
[ד] חולק ומביאו הב"ם [שם]. ועין
במשנות רש"ס [ח"א] ס' ג'
[קס"ב], דלהרי"ף והרא"ש [המבואים
בטור סימן ע"ג ספ"ז ט"ו ז"ל] יכול לומר
לערב שני הולאיני מהערבות היבא
לאפשר שיבוא הפסד לערב ע"ש, ועין
עוד שם [במשנות רש"ס] בס"פ פ"ו.
עין בספר מגדל דוד [קס"ב]:

והוא אומר מדעתך ערבת או לא ערבת כלל או שאמר הערב פרעתי¹ המלוה בפניך² והלה אומר לא פרעת או שאמר לו³ כן פרעת ונתתי לך מה שפרעת או שאמר המלוה ערבת לי מאתיים והוא אומר לא ערבתי אלא מנה בכל אלו הטענות וכיצא בהן המוציא מחבירו עליו הראיה או ישבע הנתבע שבועת היסת או שבועת התורה אם הודה במקצת.

ג. ⁽⁷⁾ערב או קבלן שרואים ⁽⁸⁾שהלוה מבזבז
נכסיו יכולים לתבעו שיוציאם מהערכות ⁽⁹⁾אף
על פי שהוא בתוך הזמן.

ד' ⁽²¹⁷⁾ערב שבא אצל המלוה בזמנו והתרה בו שיתבע ממנו מהלואה ואם לא ⁽²⁾יפטר מהערבות ולא רצה המלוה והאריך זמן ללוה ⁽⁷⁾יש מי ⁽¹⁾שאומר ⁽⁷⁾שאין הערב נפטר בכך ואין צריך לומר קבלן ואפילו היו נכסים ידועים ללוה והערב אומר למלוה רד עם הלוה לדין וגבה חובך מנכסים תים נשתדפו הנכסים גובה מהערב ⁽⁷¹⁾וצריך

ציונים ומקורות (ד) טור טעף ג'. (ה) וכן כתב לפיל בסימן ע"ג טעף י' בחלקה עם הלוח ע"ש. (ו) כן כתב הרמב"ן, עיין שו"ת רמב"ן סי' ל"ד, ותור טעף ד' הניח.

סימן קלא (1) כיה בדיר וכיה ברפסי הרמב"ם, במהדורת הרשב"י: **למלוה**, וכיה בטור ובכת"י של הרמב"ם. וראה בשניני נוסחאות במהדורת פרנקל. (2) במהדורת הרשב"י ועוד: **והלוה**. (3) תוספת מהדורת הסמ"ע, וכיה בטור.

עד שירשבו ג"כ ליתן כמ"ש בסיומן
מיהו בהרשבו ליתן לחוד נמחייב לו
גם במה שכתב אח"כ והוא אומר
לא לא הרשימך ליתן, אלא חדא מינייהו
נחת. עיי' פרישה [סעיף ב']: ב"נ 12

פרעת ונתתי לך מה שפרעת כי
עד המוציא מהבירו עליו
הראיה. המ"מ כתב שם [כפיו ממלה
היה] ע"ז ו"ל, היינו דלגל כתב לו
המלוה המקבלת, דאילו כתב לו
המקבלתי ונתן לו וסותו, הרי הוא
עומד במקום המלוה, ואם המלוה
בשטר, אינו יכול לומר פרעה, כן
נראה מדברי הרשב"א [ב"ב ל"ב ע"ב],
ופשוט הוא דלא גרע כח הערב מאס
וכרי דעלמא שפרסחו המלוה, עב"ל
המ"מ. והעמקתיו משום הא דכתבתי
במס"ע בסימן שלפני זה סעיף (ד')
[ג'] וכמ"ס שם [ספיקא]: סעיף ג' דן
שה"ה מבובז כ"ה. כ"כ העור
והמחבר ג"כ לפני סימן ע"ג [טור]
סעיף ט"ו-ד"ו ומחבר] סעיף [י"א-י"ב]
לענין מלוה עם הלוה, ולאפוקי מדעת
המולקין בפרוויסיו, עיין שם [בטור]
סעיף ט"ז [וכאן בטור בסעיף ג']: סעיף
ד' דן ערב שבא אצל המלוה כ"ה
דאין הערב נפטר בכך. ה"ה
דמקלין קיין חשש המעשרות
בשמיטין זמן הנשואין, אין להעשרות
דהוא משום חשש שמה הערב יכפה
לכ"י הכלה לעשות הנשואין, או לפטרו

מעצמות, דאז יוכל לנשות הערבנות) וכדמסיק הטור [סעיף ד'] וגם מור"ם בהג"ה, דלפ"ו אם נטות כל ד' נכרש שלו שיערוש צעדו לנד שכנגדו ולא יכריחטו, אין צריך שום קנין מדש מהעצבות, ואין נהניקין כן. אלא אפשר לומר דהוא משום דיש חולקים בזה כדמסיק מור"ם, וגם המחבר כתב דיש להשיב בזה. גם י"ל כיון דנביית הקנס מהעצבים אינו דרש דממונא כי אם מפני הנושא, וכשהוא נושא אפשר דהרמב"ן [המובא בצינים אות ד'] מודה דיוכל הערב (לומר) שנתעבר לו [*לומר] לא אחיה לך ערב יומר מומן שנתלית עלי, ודוק: וי' ובינתיים נשתדפו. קאמר נשתדפו מכל שכן אם נגזלו מידו, דעשויים צעלי ורוע ליפול, וכמ"ש המחבר [והוא מדברי הרשב"א [ח"א סי' אף ל"ט ובמייחסות סי' ע"ט]] צסימן ק"א סעיף י"ג ע"ש: וי' וצריך להתיישב בדיון זה כי יש חולקין בזה. לא מלאמי שום חולק בזה. וד"מ [סעיף ד'] כתב דממ"ש מהר"י וי"ל סי' פ' משמע דחולק ע"ו, ע"ש שמיא דבריו. ואף דמסיק מור"ם שם ובתב דאפשר לתק דמהר"ו לא קאמר אלא כשהלוא מוכן לשלם, אבל כשאינו מוכן לשלם מודה לדברי הרמב"ן [המובא בצינים אות ד'] שהוא דכדרי המחבר כאן, וכמו שסיק מור"ם כאן בהג"ה, מכל מקום כתב מור"ם כאן שיש חולקים, משום הא דכתב בשם מהר"ו עוד שם, דאם אמר הערב למלוה תן לי השט"ח לתצוה החוב והמלוה לא עשה בו, דהעבר פטור*. ולשון לתצוה החוב משמע אפילו אין המעות מוכן ביד הלוא, ואפ"ה קאמר דפטור הערב, משום הכי כתב כאן כי יש חולקין. ומ"ש כאן בהג"ה גם באמר לו תן לי השט"ח לתצוה החוב דהכל מודים דפטור הערב, צריך לומר דאיידי ג"כ שאמר לו שהמעות מוכנים ביד הלוא לימנע, ולא הוצרך לפרשו כי קאי אמה שכח לפני זה, משא"כ בלתצוה החוב הנזכר בדברי מהר"ו, דשם לא נזכר לפני זה שהמעות מוכנים, והוא דוחק. גם בלאו הכי נמי נלע"ד דאין בזה מחלוקת ביניהן, דהרמב"ן לא קאמר אלא כשאין הערב רוצה לערוח ולהוציא המעות מהלוא ולשלם לו, אלא שאמר לו להמלוה נחום אחה לדין עם הלוא והפרע ממנו, בזה קאמר דאינו יכול לכופו לערוח לירד עמו צדיק ודיינא, ומהר"י וי"ל אידי כשהעבר רוצה לערוח ולהוציא המעות ולשלם, וחילוק זה ג"ל ברור ודוק:

עודד לחם

המלוח לא חל הערכות אפילו אסר מעבשיו או על מנת, וצויע, והמוציא מחבירו עליו הראיה, ומיהו בשאר חובבם לכשנעשה דבר פלוני, דינא הכי

ביאור הנר"א

סעיף ג' ג. ערב כר'. עין לעיל סימן ע"ג סעיף י' בש"ע וכן הדין בלילה
ממנו כר': סעיף ד' ד. ערב שבא כר'. כמ"ס לעיל בסימן שסדס [סימן
קכ"ט סק"ו] דין ערב קרין הנכסים, וכמו בנכסים דגובה אף מהלקוחות
אפילו אשמוך בני חורין ואפילו אחר, וכמ"ס הרמב"ן (המובא בבא"ז אות
ד') דלא אמרו בגמ' (נכסות י"ה פ"א) דלעיל גובה בפשיעוהו אלא כשמכר
הלוה וכח דמחל בהדיא, אבל בשביל שמשאל לא הפסיד, וכמ"ס לעיל סימן
קכ"א סעיף י"ג וסעיף י"ד:

באר היטב

סעיף ב' ג. מבדו. כ"כ הטור והמהגר בסתם ע"ג סעיף י-י"א לענין מלוה עם הלוה, ולאסוקי מדעת המולקיס כפרוייזיה ע"ש ובאן בטור. סמ"ע (סק"ד): סעיף ד' ה. בזמנו. עיין בתשובת רש"י ספר ב' סי' ק"א וסי' קנ"ו ובתשובת מהרש"ם

והערב יבול לבון וזוה
לפירו. והרמב"ן חולק ע"ז וזמנו
שכתבתי נספרי, וכ"כ צעה"ת נשע
ליה ח"א ס"ל להדיא נשמו, חה מלי
נמ"ש המחבר נשם *רמב"ן נחמילת

בדיוק
מכ"ס, חולק
ע"פ כח"י
ד"א

להתיישב בדין זה. כי יש חולקין בזה "מיהו אם
הלוא היה מוכן ליתן למלוה מעותיו והערב שלח
אחריו שיצא לקבלם או לשלוח לו שטר לחצו
החוב ולא רצה ונאצד החוב פטור הערב. (ו) והערב
יכול לבקש ללוה לפוטרו מן הערבות בזמנו כי יכול

הספיק, דכשם שאינו יכול לספוק למלוה
אחר זמנו, כך אינו יכול לספוק ללוה, *כל
זה מוכח בצעה"ת, א"כ ז"ל דמור"ס
נמשך בזה נמ"ש כי יש חולקין בזה
כו, דור"ק:

לומר לא נמצינו להיות ערב אלא עד כאן (ואם המלוה גוי והלוה נתן *המעות) לערב לפירוע לגוי ושכחם הגוי

ציונים ומקורות (1) מהר"י סי' פ', פין ד"מ ד'. (2) ק' כח טור סעיף ד'. (3) ק' כח טור סעיף ד'. (4) תוספת מהדורת הסמ"ע. בר"ר: והלוח נתנן לערב.

ערך לחם

סעיף ד' בסופו. (בזה) (בדין זה). לפי שיש חולקים. (בבדק הבית סעיף ד'). ויש אומרים שאם היה חלוק מוכן לפירוע למלוה מעותיו, והערב שלח אחר המלוה
לבוא לקבלם או לשלוח לו השטר כדי לתבוע החוב, פטור הערב. (מהר"י סי' פ'). ואם תבע מן הלוה בזמנו שיוציאו מן הערבות הדין עמו (סוד סעיף ד').
ועיין סימן קפ"ג דין ח'.

מורי זהב

סימן קלא סעיף ד' בהג"ה. כי יש חולקים. נ"ל שהוא רבינו (הטור
סעיף ד') שכתב, ונראה שאם תובע את הלוה שיוציאו מן הערבות כי
לא נתרצה להתערב בשבילו אלא עד אותו זמן. וא"כ לגבי מלוה נמי
יכול לומר, דאין אדם משתעבד יותר ממה שהתנה בפירוש עד אותו
הזמן. ואע"ג שרבינו כתב סברא זו נגד הלוה. אפשר דרבותא קאמר
דאע"ג שאין המלוה תובעו, ס"ד דהוה כמו חוץ זמנו, קמ"ל. ומפני
שאין כתוב בפירוש הפלוגתא במלוה, כתב המחבר וצריך להתישב. גם
רמ"א כתב כי יש חולקים לא החליט המחלוקת, אלא כלומר יש סברא
שחולקין. ובסמ"ע ס"ק (ד') [נז] כתב דהחולקים הוא מהר"י (סי' פ').
ורמ"א לאומרו, כי באמת אינו חולק, ואפילו היה חולק בפירוש, דעתו

באר הגולה

אפי' חתים עליה, עכ"ל. וכתב הסמ"ע [ס"ק ה'] דמזה הטעם נהגו שמקבלין
קנין חדש כשהחתימים זמן העשוקין, ואפשר שהרמב"ן [הג"ל אות ד'] מודה
בזה. כיון שאינו דורש דממונא אלא מפני הנושא. ו. הסמ"ע [ס"ק ז'] וזית חדש
[סעיף ד'] כתבו שלא מאלו מפורש מי שחולק בזה, וע"ש מה שכתבו בזה.

ביאור הגר"א

ה. כי יש חולקין. הוא נ"י נבדק הבית [סעיף ד'], ועיין ש"ך [ס"ק ה'] ועמ"ש
למטה, וטעמו לדמות למ"ש שם (כתובות צ"ה א') איזו הוא דלפסיד אנפשיה,
וממ"ש בסמ"ע ק"ל (ס"ב) [סעיף י"ג]. וכן כאלו כיון שסמיה נז' ו. מיהו אם
כו'. כאלו דלכרי הכל אמרין איזו הוא דלפסיד אנפשיה: ו. והערב יכול כו'.
כ"כ הטור [סעיף ד'] אדכרי רמב"ן ה"ל [בבבא"ג אות ד'], אלא הרמב"ן לא
ק"ל כן כמ"ש צעה"ת שם [שער ליה ח"א ס"ל], ועיין ט"ז וש"ך [ס"ק ז']. ת. ואם המלוה כו'. עיין לקמן סימן קפ"ג סעיף ט' וסעיף ט', ואשמעין כאלו אע"ג
דנכאל הוא ערב וידא שמה לא יפירע אח"כ, ח"ש דהואיל כו' לרי"ן ט':

פתחי תשובה

סעיף ד' ג. כי יש חולקין בזה. עיין סמ"ע [ס"ק ז'] וש"ך [ס"ק ה'] וט"ז
שביאורו מי הן החולקין. ועיין בתשובת חכט צבי סימן נ"א שכתב
דהמחזיק יכול לומר קים לי כהיש חולקין, וכן כתב בתשובות הרא"ה
ח"א סימן ט' [וכן מסיק להלכה הכנה"ג בהגב"י אות ב' ע"ש], אך כל
זה בערב, אבל בקבלן כיון שהדין הוא ממי שירצה יפירע תחילה, הרי
הוא כלוה עצמו, וכולי עלמא מודים דאף שהתרה במלוה מ"מ חייב
הקבלן לשלם. מיהו מה שנוהגין לכתוב בשטר התנאים ערב קבלן מצד
החתן פלוני ומצד הכלה פלוני, אין דינו כקבלן, רק כערב סתמא, ולכן
אם המתחננים העבירו המועד אין הערב קבלן מחויב לשלם הקנס,
דאפילו לדעת הרא"ש [ב"ב פ"י סי' מ"ב] וסיעתו שהובא בהגהת שו"ע
סימן קכ"ט סעיף י"ח דשטר שכתב בו פלוני קבלן הוי ערב קבלן,
יודין בלשון המועיל קאמר, מכל מקום בנידון זה אנו שדרי ומעשים
בכל יום בשעת תחיבת התנאים הסופרים שואלים מי הם הערבים,
ואומרים פלוני ופלוני, ומעולם לא נשמע שיאמר הלשון המצטרך
להיות קבלן, וביותר לפי מ"ש הסמ"ע [ס"ק ה'] והש"ך [לעיל ס"ק ד']
דשאני ערבות שידוכין מכל שאר מיני ערבות כו'. וע"ש עוד (בתשובת
חכט צבי) שכתב, ולענין אם להחולקין צריך דוקא להתרות הערב במלוה,
לע"ד ברור דאפילו בלא התרה בו פטור הערב לשיטה זו, כיון דס"ל
דכל עיקר חיובו אינו אלא עד הזמן ההוא, והחיוב קשור ואגוד בזמן,
שע"י כן יכול להתרות בו שיגבה בזמנו, א"כ ממילא משמע דאפילו
בלא התרה בו פטור שהרי לא נשתעבד לו אלא עד הזמן ההוא, ועליה
דמלוה רמיה להודיע להערב אם יתרצה, ואפשר דאפילו ריצוי בפירוש
לחור לא סגי, אלא צריך קנין כערב שלא בשעת מתן מעות, שהרי
השעבוד ההוא נשתעבד הערב בשעת מעשה כבר חלף הלך לו, דאי
ס"ד השעבוד והחיוב הראשון קיים אף לאחר הזמן שקבעו, היאך יכול
הערב לכפות להמלוה שיגבה בזמנו, וכן מוכח בביאור מדברי הראנ"ה
שם, עכ"ל ע"ש. אולם בכנה"ג בהגב"י אות ה' כתב בשם מהרש"ך [נ"ב
סי' ק"א קנין] דאפילו להחולקים, דוקא כשהתרה הערב במלוה שיחב

חידושי רעק"א

סימן קלא סעיף ד' בהגה. כי יש חולקין. נ"ב, עיין תשובת חכט צבי סי' נ"א דאפילו לא התרה הערב במלוה, ואפילו נמלה הערב צפויים שיהיה ערבותו נמשך יומה, מ"מ פטור
הערב א"כ נמלה לו נקמן:

הן ולא יוכל לומר שמא יזכור הגוי כו' עד והימניה צריך להאמין בו. כ"כ הטור לקמן בסוף סימן קפ"ג, גם המחבר כתב כן בסעיף ח', ו"מור"ש ז"ל כתב בהגהותיו [לטור סימן ק"ל] משונה בשם מהר"ם מ"ץ ז"ל, ראונו נמערב עבור שמעון נגד הגוי להעמידו בדיון כחוק מ' ימים לפטור את עצמו בשבועה או לתת עבורו י' זקוקים, ושמעון מסר לו י' זקוקים למשכון, ועברו הח' ימים ולא חנע הגוי את שמעון, ושוב מת שמעון, ועתה נאחזת אלמנת שמעון וחצנה ה' זקוקים נכונתה מראובן, והוא משיב אולי יעליל עלי הגוי עבור הערבות, נראה, כיון דראובן עדיין לא הפסיד

בכך מאחר שעברו הח' ימים ולא נחנע, וקריב הדבר לודאי שלא יצא עוד לדין הפסד, א"כ מדוע יחזיק הערב נכמון שמעון ויבטל כוחה של האלמנה בשביל חשש שמא יעליל הגוי עליו, עכ"ל ולשון זה משמע דאפילו לא הימניה ראונו לשמעון לערוב צעדו עד שנתן לו י' זקוקים למשכון, אפ"ה הצריך לראובן להחזיר ה' זקוקים. י"ל דשאינו חסס דאף אם בא הגוי ויחנע לראובן הערב, יכול לזכות בדיון ולומר לא ערבותי לך אלא שאם אהיה תבוא חוק השמונה ימים ותבקש ממני להעמיד את שמעון אזי אני מחויב להעמידו, ומאחר שלא ביקשת ממני חוק השמונה ימים אני פטור מהערבות, וכן הדין נותן [בדיני גוים וגם בדיון ישראל כל שאין בערבות דררא דממונא, וכמ"ש לפני זה [סק"ה] בערבות שידיון וגם בסעיף י"ב בערבות דהעמדת הגוף], אלא שיש

לחוש שבעקיפין ובעלילות יבוא עליו שלא כדין, משום הכי פסק דלזה לא חיישין, אצל הכא מיירי שערב לו סתם לפדוע צניגו, בזה ודאי הוא דחיישין אי לא מטעם דכבר הימניה, וק"ל: **א** צריך להאמין לו עוד יותר. דוקא בזה ששכח הגוי והיה ספק אם יחנע המעות ממנו לעולם, משא"כ בערב דעלמא, משום הכי כתבו הטור [סעיף ד'] והמחבר לפני זה בסמוך, דהערב יכול לכופ להלוה לפוטרו מהערבות בזמנו, וכ"כ בד"מ [סעיף ד'] והוא פשוט, ולא כמ"ש *צער שושן [סעיף ד'] ע"ז שדכר מור"ם סותרין את זה, ודבריו הן סמוכין, כי הוא צעמנו פסק כן לקמן סוף סימן קפ"ג ע"ש, ועיין דרישה: **סעיף ה'** י' היה ערב בשבילי לזה. לשון "לזה" משמע שהיו יחד בשעה שדיבר הגוי עם הערב, ומשום הכי אחי שפיר מה שמסוק וכחב כבר ראיתם סרבות, וראיתם סרבותו הוא כמה שסיים ואמר ותלתי הדבר באיסור שנת, ור"ל כיון שנאמת אין בזה איסור שנת בפרט בעוד בין השמשות, היה לך להניין שאמרתי כן בשביל שאני מסרב להיות ערב נגדו. גם ממה שאמר ואני עושה שום ערבות, משמע דאמר לו אף אם לא היה שנת אינו עושה שום ערבות, וזהו סרבות, ועיין פרישה [סעיף ה']: **א** ואע"פ כן חייב הערב לפייצו בו. כי הגוי לא יעז נגדו בשביל הטובה שעשה לו:

צינוים ומקורות (י) טור סעיף ה' בשם פשוט ה"ף מובאת בספר התרומות שער ליה ח"א סכ"ז בשם תשובת ראב"י סי' קכ"ד. (א) טור סעיף (ו') י' בשם פשוט רש"י המובאת בספר התרומות סכ"ח. (ב) תוספת מהדורת הסמ"ע, וכו' ב"טור.

לחוש שבעקיפין ובעלילות יבוא עליו שלא כדין, משום הכי פסק דלזה לא חיישין, אצל הכא מיירי שערב לו סתם לפדוע צניגו, בזה ודאי הוא דחיישין אי לא מטעם דכבר הימניה, וק"ל: **א** צריך להאמין לו עוד יותר. דוקא בזה ששכח הגוי והיה ספק אם יחנע המעות ממנו לעולם, משא"כ בערב דעלמא, משום הכי כתבו הטור [סעיף ד'] והמחבר לפני זה בסמוך, דהערב יכול לכופ להלוה לפוטרו מהערבות בזמנו, וכ"כ בד"מ [סעיף ד'] והוא פשוט, ולא כמ"ש *צער שושן [סעיף ד'] ע"ז שדכר מור"ם סותרין את זה, ודבריו הן סמוכין, כי הוא צעמנו פסק כן לקמן סוף סימן קפ"ג ע"ש, ועיין דרישה: **סעיף ה'** י' היה ערב בשבילי לזה. לשון "לזה" משמע שהיו יחד בשעה שדיבר הגוי עם הערב, ומשום הכי אחי שפיר מה שמסוק וכחב כבר ראיתם סרבות, וראיתם סרבותו הוא כמה שסיים ואמר ותלתי הדבר באיסור שנת, ור"ל כיון שנאמת אין בזה איסור שנת בפרט בעוד בין השמשות, היה לך להניין שאמרתי כן בשביל שאני מסרב להיות ערב נגדו. גם ממה שאמר ואני עושה שום ערבות, משמע דאמר לו אף אם לא היה שנת אינו עושה שום ערבות, וזהו סרבות, ועיין פרישה [סעיף ה']: **א** ואע"פ כן חייב הערב לפייצו בו. כי הגוי לא יעז נגדו בשביל הטובה שעשה לו:

טורי זהב

בערבות שום חיוב דאסמכתא רק מצד שהאמין לו כמ"ש כמה פעמים, א"כ כאן שצווח הערב שאינו רוצה שיאמין לו במה ישעבד. ונ"ל שאותה הבטחה שהבטיח לגוי שיתן על פיו של ערב הוי כאילו האמין לו ונתן לו באותה שעה כיון שאי אפשר להפטר ממנו, וע"כ נלע"ד פשוט דאם לא הודה תחילה שיתן לו על פי ערב אין כאן ערב כלל,

ביאור הגר"א

סעיף ה' ט. ישראל שהיה ערב בו' וראיה לדבר בו'. עיין מוס' דכחנות ע"כ ב' ד"ה כחמניה בו', וכמ"ש בב"ב קנ"א א' אפילו למ"ד מנחת קני הני מילי כו': **סעיף ו'** י. ישראל שהיה בידו בו'. ודאי משום ערב לא משתעבד, דהטעם דגמיר ומשעבד לא שייך כאן, אלא משום דינא דגרמי וכמראה לגוי על חבירו כמ"ש בב"ב ק"ק א' אם הראה כו', ועיין בא"ח [א' ט']:

פתחי תשובה

והוא פשוט. וע"ש עוד שכתב לתרץ בטוב חמיהת התומים על דינו של הרמ"א לעיל, באם הלוה היה מוכן ליתן למלוה מעותיו בו', ע"ש: ה. שמא יזכור. עיין באר היטב [סק"ז]. ועיין בתשובת עבודת הגרשוני סימן פ"ג מ"ש בזה:

הרמ"א סותרין זה את זה. **קמ"ע** [סק"ט]: **סעיף ה'** ב. שבת. פירש הסמ"ע [סק"ז]. דר"ל כיון שנאמת אין בזה [איסור שבת] בפרט בין השמשות, היה לך להניין שאמרתי כן בשביל שאני מסרב להיות ערב, וגם מה שאלו ואני עושה שום ערבות, משמע דאף אם לא היה שנת אינו עושה שום ערבות, וזהו סרבות, ועיין בהשגות מהר"ם ס"י ז"ס וסי' ק"ל. [נש"ך סק"ז]. [ח"ל הט"ו]. נראה גם כאלו ראה פטור, כיון שיש לפרש לשון שאמר הריני כמז' שהייתי לפטור, מנ"ל לחייבו, דהמ"ע, וכן משמע ממ"ש א"ח"כ שה"ל לפרש ערבותו. אלא כ"ל דהאי ודאיה לדבר כו' לרבותא הוא, דאפ"ה ראוי ונכון לעשות כן מזה הטור משמע דאם התרה צו קודם שהודה לו, התחלתו התחלה, ואמרין דאיה לו להשטט מהגוי ולומר אזי נותן מעותי על ערבותי כי אם על משכונות, אבל מדברי המחבר והרמ"א נראה דס"ל דגם בזה התחלתו לא כלום היא, כי יכול בעל המשכון לומר למה תאגרה עם הגוי יותר ממך בו'. והש"ך [סק"ח] השיג עליו, וכחב דנ"ל לדינא דבעינן דוקא הוה מחמלה לדבריו, ולכן דקדק המחבר וכחב והוה לדבריו, וכן משמע בעיר שושן. שוב מלאמי בפרט גדולי תרומה שכתב שנראה פשוט דבעינן דוקא הוה לדבריו מחמלה, עכ"ל. [גם הט"ו הקדים לדעת הש"ך וכחב שדברי הסמ"ע תמוהים מאד, ע"ש]:

חידושי ריק"א

סעיף ה'. בשביל גוי. נ"ב. בכנה"ג בהגהת הטור אות י' הוה מחמלה דרבותא אם ערב בשביל גוי משתעבד כלל קטין:

סעיף ו' יבן התראה שהתרה בו אינה כלום. בטור [סעיף ו'] מסיים בטעמו וכתב ז"ל, שהערב היה לו להשטמ מן הגוי ולדחמו מלהיות ערב, וכיון שלא עשה כן אלא שהודה בערבות בפני הגוי, ולא היה יכול המלוה להשטמ כיון שהכל יודעין שראוי הוא שיקבלוהו, והוא כבר הודה לגוי שיחזיר לו המשכון על ידי ערבות, עכ"ל. משמע מזה דאס המרה זו קודם שהודה לו, המראמו המראה, ואמרינן דהיה לו להשטמ מהגוי ולומר איני נותן מעותי על ערבות כי אם על משכונות, אבל מדהשמיטו המחבר ומור"ס, נראה דסבירא להו דנלאו הכי נמי המראמו לאו המראה, כי יכול צל המשכון לומר למה אני מתגרם עם הגוי יותר ממך, שאלה אינן רוצה לומר להגוי שאיך רוצה להיות ערב עבורו, ואני אומר שלא אקבל אותך בערב מאחר שידוע שבטוח אתה להיות ערב, וסבירא ליה דרש"י [במשכונות המוכות בציונים אות י"א] לא כתב בשבטותו "והוא כבר הודה" אלא לרומח דמילתא מאחר

תקבלני ערב ואומר בפני הגוי אני ערב יבן התראה שהתרה בו אינה כלום י"א והרי הוא ערב כבשעת מתן מעות.

ז' שמעון יצא ערב לגוי בשביל ראובן והלך לו ראובן והוצרך שמעון לפרוע בשבילו כשבא ראובן חבכו שמעון אמר ליה לא היה לך לפרוע כי כבר פרעתי ויש לי שטר פרעון ממנו אמר ליה שמעון הוצרכתי לפרוע כל זמן שלא הנחת בידי שטר

הפרעון והנחת שטר החוב ביד הגוי הדין עם שמעון וחייב ראובן לשלם י"א כל מה שיברר שנתן לגוי אפילו שהגוי תבע ממנו הממון שלא כדין ואנסו ליתן לו והבידור יהיה על ידי עדים או על ידי פיתקא של הגוי ניכרת

ציונים ומקורות (י) טור סעיף ד' ט' כספא תשובה הראש כלל י"ח ס"ז ז.

דהמעשה כך היה. והא דכתב המחבר דנא הגוי מתחילה להמלוה וציקס ממנו שיחזירו לו בערב ישראל "והודה לדבריו" כו', ולא קי"ר לכתוב שאם נא ישראל גוי למלוה וציקס הגוי להחזיר לו המשכון ע"י ישראל זה והישראל מתרה בו בלשון הקודש כו'. ז"ל דלורחא דמילתא נקט, דאין דרך שיצאו אלא המלוה בנקשה זו אם לא בדיעת דעמו מחילה, אבל אם אירע שבאו ג"כ, המראמו לאו המראה היא, והכי מסתבר לדעת דר"ק: יבן והרי הוא ערב כו'. היינו טעמא כיון דא"ל בהדיא אני ערב, משא"כ בדין שלפני זה שלא אמר אלא הריני "כמו שהייתי", ולשון זה סובל פירוט אחר, וק"ל הג"ה. ועין ד"מ סוף סימן קכ"ט שכתב בשם תשובה הראש כלל (ע"ד ס' ג') [ע"ג ס' ד'], אם שמעון נעשה אפוטרופוס של השר, ולא רצה ליתן הפרס לראובן [שהיה רגיל ליקח מהשר] עד שהכניס לו לערב נאם לא יכניסוהו השר לחשבון, שיפרע לו, ועכשיו אומר שמעון שהשר לא הכניס זה בחשבון, וראובן מת, ותובע את לו שישלם לו, ולוי טוען שמה פרען ראובן, ופסק שהדין עם הערב, עכ"ל בקצור, עכ"ה: סעיף ו' י"ד כ"ל מה שיברר שנתן לגוי כו' עד אפילו הע"ל הגוי כו'. ועין דרישה [סעיף ו'], שם כתבתי דלא חיקשי ממ"ש הטור והמחבר בסימן ז"ג. [טור סעיף כ"ג ומחבר] סעיף ט"ו וציינתי קע"ו [טור סעיף ל"ו ומחבר סעיף ל"ו] כדכונן נא, דמשמע משם דלוי חייב לשלם עד שיברר שהחייב לא פרע. ע"ש דמילתא, דשם הגוי המוכר היה עיקר עסקו עם לוי, אלא שלרומחא דמילתא לקח ג"כ התקשרות מראובן, שנאם לא יפרענו לו יפרענו הוא, וכיון דהגוי נמצא להיות מחילת מציעו מלוי, לא סלקא דעמיה דראובן גופא שהגוי יצא עליו, והוא ג"כ מילתא דלא שכיחא, משום הכי קאמר ג"כ שם דשמעון אינו צריך לעשות לו כתב באחריות על זה, משא"כ כאן דשמעון הכניס נפשו להיות ערב בעד ראובן לגוי, ובדיניהן הולכין אחר הערב מחילה, משום הכי על ראובן לפצותו מכל וכל. ועין מה שכתבתי עוד מזה בפרישה כאן ושם סימן ז"ג [סעיף כ"ג]:

ערך להם

לבד, ואומרו (שם) בין שנתחייב בשטר, אסיפא לחד סהדר, וע"ש (נכדור דחם על סעיף א'). עם שמעון כו'. וזהו לכורשה שקיבל קצת החוב שהורשה

מורי ורבי

צ"ג, ותירץ דהתם עיקר הסמיכה על לוי כו'. לא ידעתי שיחתו, דהא גם התם נכנס השותף האחר לערבות בשביל לוי. ונלע"ד דל"ק, דשם מיירי שמה פרע לוי לגוי ופטרנו בפניו, אלא שאח"כ בא עליך בעלילה, ובזה ודאי מול ידידיה גרם כמ"ש רמ"א בסמוך, ועיין מה שכתבתי סימן צ"ג סעיף ט"ו: עוד שם. פיתקא של הגוי ניכרת. נראה דצריך שיהא ניכר שנכתבה בעוד השטר ביד הגוי, ולא היה עדיין כתב הפרעון כאן. דאל"כ היאך יעיד הגוי על הישראל להוציא ממון על ידו:

ביאור הג"ה

סעיף ד' יא. שמעון כו'. עיין נאה"ג ס"ק כ': יב. והבידור יהיה כו'. ר"ל כמ"ש בהג"ה ואין הערב נאמן כו', ועיין מה שכתבתי שם [סקט"ו]:

הגחל נתרם [ב"ב ס' ק"ט-קס"א] בשם רבינו מאיר, וע"ש כי הוא האריך, ועיין

באר הגולה

ט. ויבאר שם [בטור בשם רש"י] דכיון שהודה בערבות בפני הגוי אינו יכול הלה לשטמ ולומר איני מקבל לזה הערב, שהכל יודעין שראוי הוא שיקבלוהו לערב והוא כבר הודה לגוי שיחזיר לו המשכון ע"י ערבות. סעיף ד' י. שם [בטור] סעיף ו' בשם תשובה הראש כלל י"ח ס' ו' וכ"כ במדרכי צפרק

יב. ערב. היינו טעמא כיון דאמר ליה בהדיא אני ערב, מה שאין כן בדין שלפני זה שאמר הריני כמו שהייתי, ולשון זה סובל פירוט אחר. ועיין ד"מ סוף סימן קכ"ט שהביא תשובה הראש אם שמעון נעשה אפוטרופוס של השר, ולא רצה ליתן לראובן הפרס שהיה רגיל ליקח מהשר עד שהכניס לו לערב נאם לא יקבל השר בחשבון, שיפרע לו, ועכשיו אומר שמעון שהשר לא קיבל בחשבון, וראובן מת, ותובע את לו שישלם לו, וטוען שמה פרען ראובן, ופסק שהדין עם הערב, עכ"ל בקצור. סמ"ע [סקי"ג ובהג"ה]: סעיף ד' יב. ואנסו. ואין להקשות ממה שכתב הטור והמחבר בסימן ז"ג סעיף ט"ו כדכונן נא, דמשמע משם דלוי חייב לשלם עד שיברר שהחייב לא פרע. יש לחלק דהתם היה הגוי המוכר עיקר עסקו עם לוי, אלא שלרומחא דמילתא לקח ג"כ התקשרות מראובן שנאם לא יפרענו לו יפרענו הוא, וכיון דנמצא הגוי

צריך ביאור, ובכתבי הרד"ק נמצאות אחרות, ונאלי צ"ל: סימן קכ"ט.

י או שכתב ביני שימי בוי. כמז הסמ"ע שכן ל"ל בלא וי"ו ולא שכתב בוי"ו, ואלדלעיל קאי כו, ע"ש ס"ק ט"ו. והב"ח [סעיף ד'] חולק עליו דשמה עשה קטניא עם הגוי ואינו נאמן בשבועה. לכן פירש דמיירי שהכתב של הפיתקא וזני שימי וק"ל. ע"ש בסמ"ע עד חז ודאי אינו מאחר שהשטר חוב צד שמעון כו. אינו מוכרח, דשמה איירי דעדיין לא פרעו אלא קצתו ולכן הוכרח לכתוב פרעון, ולא לקח השטר ממנו. עין בתשובת רמ"א סי' (ט"ו) *מ"ו [קס"ב]: (א) אב"ד באונס דלא שביח בוי. כגון שהוסף הגוי ליקח ריבית ממנו הרבה יותר מהנהוג, כ"כ מהרי"ק שם [המובא בצינים אחר ט"ו]:

י או שכתב ביני שימי בשטר. הגה (וה"ה ככל ערב לגוי בשביל ישראל חבירו אפילו העליל הגוי על הערב מכח הערבות חייב הלוה לסלקו [ודוקא שאין הערב מודה שהגוי פוטרו בפניו אצל אס מודה ^{המורה} שהגוי פטרו או שיש עדים על כך ואח"כ חזר והעליל עליו פטור הלוה ואין הערב נאמן אפילו בשבועה כמה הוציא על העלילה אלא צריך עדים שהוצרך להתפשר עם הגוי מכח הערבות ואז נוטל בשבועה אס לא שהעדים או אחד מהן מעידים דבר ברור "ואז נוטל בלא שבועה אצל אס לא העמיד עדים איהו דאפסיד אנפשיה ^{ט"ו} ויש אומרים הא דמחוייב לפוטרו מן האונסין דוקא באונסא דשכח ^א אצל באונס דלא שכח לא.

ח זוכן שנים שקבלו חכירות מגוי ונעשו ערבים זה לזה והגוי מצא אחד מהם וגבה ממנו חייב חבירו לפרוע חלקו מכל הפסד שבא לו מאותו הגוי ואם הוא היה מזומן לפרוע חלקו וההפסד בא לו מכח חבירו שלא פרע חייב חבירו לפרוע לו כל ההפסד.

צינים ומקורות (ג) מרדכי פרק הנזל נמל ב"ק סי' קס"א. ד"מ ט. (ד) שם. טו) מהרי"ק שו"ע ד' (וקל"ה) וק"א ע"פ א', ד"מ ט. (ז) בסמ"ע סקט"ו בתב דב"ל: שכתב, ועיין ש"ך סק"י וט"ו.

ערך לחם

עליו, והלך לו ולא כתב עני השטר חוב, גם לא מסר פתקת ביד הלוה כמה שקיבל, ואחר זמן בא המחלו וגבה מחלוה כל החוב או הרשה את אחר וגבה הכל בכח השטר, שחייב מורשה ראשון לשלם ללוה כל מה שקיבל ממנו, וזה פשוט. סעיף ח' בסופו. יש מי שאומר שאם ערב ראובן את

שמעון לגוי, ושמעון קיבל עליו לפצות את ראובן סבל, והוסיף הגוי לקחת מראובן ריבית יותר על הנהוג, אינו חייב לפרוע לו דהוי אונסא דלא שביח, וזהו אם נתפס ראובן בלכתו לרצות את חגוי. [ב"י חזונו א' בשם מהרי"ק שו"ע ז', ועיין סימן קצ"ה דין ט'.]

טורי והב

ולדבריו קשה, אם הגוי כתב, היינו רישא פיתקא ניכרת, מה לי בפיתקא אחרינא או בגוף השטר: סעיף ח'. ונעשו ערבים זה לזה. משמע דוקא ככה"ג, אבל שותפים בעלמא לא מתחייב אחד בהפסד חבירו מכח עלילה, וכן משמע לשון המרדכי פרק הגזול בתרא [ב"ק סי' קס"ב] שכתב בזה דאמר ליה ארי ארבעית לי אמצראי, ובלא ערבות לא שייך לומר כן, ועיין בסמ"ע (קט"ו) *ק"ע [סעיף י"ב בהג"ה]:

עוד שם. או שכתב ביני שימי. נ"ל דשפיר גרסינן כתוב, והיינו שהשטר עדיין ביד הגוי רק שנכתב פרעון ביני שימי, נמצא דעכשיו גוי בכתב מאן דהו, דזהו במקום שובר. וראיה לפירוש זה בדבריו רבינו והטור סעיף ט' איתא בלשון זה, או שכתב בשטר ביני שימי שפרעו כך וכך, ואם איתא דשטר ביד הערב, מה כך וכך, היה לו לומר שפרע הכל. אלא כדפרישית, וא"צ לדברי הסמ"ע סקט"ו להגיה שכתב בלא וי"ו.

ביאור הגר"א

י. ודוקא בוי. כיון שהגר"א ממנו האריה ה"ל כמו אדם אחר שנחפס על חבירו כמ"ש בירושלמי [פרק הגזול נמל ב"ק פ"י ה"ז] ופרק נמל דמכות [פ"ג ה"ב], וכמ"ש לעיל סימן קכ"ח סעיף ז' ולקמן סימן שפ"ח סעיף ו'. י. ואין הערב נאמן כו. דלא עדיף ממקור דליכעיל להו כסוף פרק הכינוס [ב"ק ס"ב ע"א] אס עשו חקנת נגזל נמסור, ולא איפשר, וק"ל [לקמן סימן שפ"ח סעיף ד'] לקולא: טו. אלא כו' ואז בוי. ר"ל שהעדים יודעין כמה נתפס ואין יודעין בשביל מה אס בשביל הערבות, ועיין לקמן סימן שפ"ח סעיף ו' בהג"ה ואס ידע כו, והטעם, כיון שיש רגלים לדבר נוטל בשבועה כמ"ש [שבועות מ"ה ע"א] והטעם על פנקסו לא שיאמר כו, ופירוש דכמ"ג אינו נוטל בשבועה, אלא כו, דלא רגלים לדבר, דלא כמ"ע ס"ק י"ז שכתב משום דמצינא כאלו הוציא נרשום, דל"כ אפילו נרשם שלא ידע כמה, יעול בשבועה כמ"ש לעיל סימן י"א סעיף ג' בהג"ה מי כו' וה"ה כו': טו. או אחד. כיון שאילו היה מחפשו היה צריך לישבע * וכמ"ש לעיל סימן ע"ה סעיף י"ב: יו. וי"א כו'. דאפילו התנה לשלם כל אונס שיצא מחמתו פטור, כמ"ש בגיטין ע"ג א': סעיף ח' יח. וכן שנים כו'. כנ"ל בסעיף שקדם:

באר הגול

כטור יו"ד סימן ק"ע. סעיף ח' ג. שם [בסוף] סעיף י' והוא בתשובה הרא"ש כלל הנזכר [י"ח] סי' ו' בשם רבינו מאיר. וכתב שם, וסולין הדבר בתקנות הקהילות, ואזי אומר דדינא דגמרא הוא כהאי דהמקבל [ג"ה] דף ק"ח ע"ב] וצ"ל לגוי וכו' אלא שמוציא משמתין עד דמקבל עליה כל אונסא דאחי ליה מתמפיה, דל"ל אריה ארבעית אמגרא.

כטור יו"ד סימן ק"ע. סעיף ח' ג. שם [בסוף] סעיף י' והוא בתשובה הרא"ש כלל הנזכר [י"ח] סי' ו' בשם רבינו מאיר. וכתב שם, וסולין הדבר בתקנות הקהילות, ואזי אומר דדינא דגמרא הוא כהאי דהמקבל [ג"ה] דף ק"ח ע"ב] וצ"ל לגוי וכו' אלא שמוציא משמתין עד דמקבל עליה כל אונסא דאחי ליה מתמפיה, דל"ל אריה ארבעית אמגרא.

חידושי רעק"א

סעיף ד' הגה. חייב הלוה. נ"ב, עיין לקמן סימן ק"ה סעיף מ' בהגה, ועיין תשובת מהרי"ב סי' ק"א [ס"ח], ועיין תשובת אורנים גדולים לימוד רע"ו: